

Handläggare
Anna Mróz
Telefon: 08-508 28 182**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2014-09-23, p. 10

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för tillfällig hamnverksamhet i samband med byggnationen av Förbifart Stockholm

Remiss från mark- och miljödomstolen, mål nr M 3345-11,
M 3343-11 och M 3342-11

Förvaltningens förslag till beslut

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker Trafikverkets ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för tillfällig hamnverksamhet i samband med byggnationen av Förbifart Stockholm.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden vidhåller sitt tidigare yrkande att mark- och miljödomstolen ska fastställa särskilda villkor om kompensationsåtgärder för de arbeten som ska utföras inom Sätorskogens naturreservat enligt vad som följer av nämndens yttrande från den 18 mars 2014.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden yrkar att Trafikverkets villkorsförslag gällande *buller från hamnens bygg och rivningsskede* ändras i enlighet med vad som anges nedan.

Luftburet buller under bygg- och rivningsskedet ska begränsas så att personer som bor i anslutning till anläggningen inte, annat än tillfälligt, ska utsättas för högre värden avseende buller än vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser (NFS 2004:15). Värdena gäller inte för boende som erhållit skriftligt erbjudande från Trafikverket om tillfälligt boende alternativt tillfällig vistelse.

Begränsningen av luftburet buller under bygg- och rivningsskedet ska ske genom åtgärder vid källan eller genom andra skyddsåtgärder som inte kan anses tekniskt eller ekonomisk orimliga.

Arbeten som kan medföra störningar¹ för boende på grund av luftburet buller ska i huvudsak utföras kl. 07 – 19 helgfri måndag – fredag. I samråd med tillsynsmyndigheten får sådana arbeten även utföras på annan tid.

Om Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från byggplatser riskerar att överskridas under fem dagar i följd eller mer än fem dagar under en tiodagarsperiod ska boende som riskerar att beröras av sådant överskridande erbjudas möjlighet till tillfälligt boende alternativt tillfällig vistelse. Erbjudandet ska skickas till berörda i god tid innan arbetet påbörjas, dock i möjligaste mån tre veckor innan.

¹ Byggarbeten som riskerar att alstra ljudnivåer som är högre än bakgrundsnyvån vid den tidpunkt på dygnet då arbetena ska utföras och/eller har en karaktär som på ett utmärkande eller återkommande sätt urskiljer sig från bakgrundsljudet på platsen.

4. Miljö- och hälsoskyddsnämnden vidhåller sitt tidigare yrkande att sökanden ska komplettera sin ansökan med uppgifter om hur stor ljuddämpning av de momentana ljuden som kan uppnås genom att bergmassor krossas på plats till mindre fraktioner enligt vad som följer av nämndens yttrande från den 18 mars 2014.
5. Översända beslutet till mark- och miljödomstolen.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Gustaf Landahl
Avdelningschef

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen har berett miljö- och hälsoskyddsnämnden möjlighet att senast den 9 oktober 2014 bemöta Trafikverkets yttrande till domstolen gällande deras ansökningar om tillstånd för anläggande och drift av tillfälliga hamnar i samband med byggnationen av Förbifarten vid Sättra varv, Malmviken och norra Lovö.

Sammanfattningsvis kan förvaltningen konstatera att Trafikverkets yttrande inte innebär någon förändring i sak vad gäller nämndens tidigare framförda yrkanden rörande behov av kompensationsåtgärder i Sätterskogens naturreservat, ändring av Trafikverkets villkorsförslag för buller från hamnens bygg och rivningsskede samt behovet av kompletterande uppgifter om eventuellt erhållen ljuddämpning vid användning av en sekundär kross. Förvaltningen vidhåller därmed de synpunkter som nämnden

anfört i yttrandet den 18 mars 2014 samt i mål M 3346-11 den 27 augusti 2014.

Därutöver föreslår förvaltningen nu vissa förtydliganden/justeringar av nämndens förslag till lydelse av villkor gällande *buller från hamnens bygg och rivningsskede*.

Bakgrund

Trafikverket har den 6 oktober 2011 gett in en ansökan till mark- och miljödomstolen om tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken vid byggande och drift av Förbifart Stockholm samt tillstånd för anläggande och drift av tillfälliga hamnar vid Sättra varv, Malmviken och norra Lovö.

Mark- och miljödomstolen har nu berett miljö- och hälsoskyddsnämnden tillfälle att yttra sig över Trafikverkets bemötande (bilaga 1) gällande bl.a. nämndens senaste yttrande till domstolen (MHN 18 mars 2014 p.24, bilaga 2). Trafikverket har i samband med det även gjort vissa justeringar av sina tidigare yrkanden och villkorsförslag. Nämndens yttrande ska ha inkommit till domstolen senast den 9 oktober 2014.

I föreliggande tjänsteutlåtande bemöter miljöförvaltningen Trafikverkets kompletteringar gällande hamnverksamheten vid Sättra varv. Liksom tidigare så avstår nämnden från att yttra sig över hamnverksamheten vid Malmviken och Norra Lovön då dessa hamnar inte ligger inom Stockholms kommun. Domstolens senaste remiss avseende grundvattenbortledning vid byggande och drift av Förbifart Stockholm har på grund av kort svarstid bemötts i ett kontorsyttrande (2014-08-27, bilaga 3).

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens bemötande nedan följer den numrering och rubriksättning som angetts i Trafikverkets yttrande till mark- och miljödomstolen (bilaga 1 i föreliggande tjänsteutlåtande). Trafikverkets yttrande består dock av ett stort antal punkter som i många fall berör frågor över vilka nämnden inte är tillsynsmyndighet (bl.a. gällande vattenverksamhet enligt 11 kap. MB) eller där förvaltningen inte har något att tillägga utöver Trafikverkets redogörelse/svar till domstolen. Förvaltningen citerar och bemöter därför endast de punkter i remissen som förvaltningen vill kommentera närmare.

1.1.3 Justering och förtydligande av yrkande punkt 1.5 i M 3345-11 Sätra varv (sid. 2)

Trafikverket: Trafikverket har funnit skäl att förtydliga Trafikverkets yrkande med avseende på tillstånd i förhållande till Sätmaskogens naturreservat (ansökan punkt 1.5), enligt följande.

Trafikverket ansöker om tillstånd att, i enlighet med ingivna tekniska beskrivningar och ritningar, bedriva följande verksamheter i Sätmaskogens naturreservat:

- schakta och fylla ut arbetsområdet (föreskrift A6),
- uppföra byggnader och anläggningar (föreskrift A9),
- hårdgöra arbetsområdet (föreskrift A10),
- dra fram markledning för uttag av processvatten (föreskrift A11) samt
- hårdgöra strand (föreskrift A12).

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande den 18 mars 2014

Nämnden konstaterade i sitt yttrande den 18 mars 2014 att Trafikverkets kompletterande redovisning av åtgärder och påverkan på de fyra berörda reservaten i förhållande till reservatens syften är avsevärt tydligare än i tidigare ansökan. Nämnden ansåg att Trafikverket därmed redovisat fakta på ett sätt som gör det möjligt för förvaltningen att bättre ta ställning till rimliga villkor om kompensationsåtgärder.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen gör bedömningen att justeringen av yrkande 1.5 inte innebär någon förändring i sak utan enbart tydliggör Trafikverkets planerade åtgärder i reservatet. Detta påverkar inte nämndens tidigare ställningstaganden angående samlad bedömning av påverkan och kompensationsåtgärder i reservatet enligt tidigare yttrande i målet den 18 mars 2014 (bilaga 2) samt i mål M 3346-11 den 27 augusti 2014 (bilaga 3).

3.1.3.1 Begränsning av momentana ljud vid lastning (sid. 8)

Trafikverket: Trafikverket har fortsatt att utreda åtgärder för att begränsa höga momentana ljud vid lastning. Såsom redovisats i Trafikverkets PM Bullerskyddsåtgärder (...) är åtgärder med inklädnad av lastrumsbotten och sidor inte ekonomiskt rimlig med hänsyn till den begränsade nytta som kan uppnås relaterat till de höga kostnaderna. Med utgångspunkten att de högsta ljudnivåerna under en lastningscykel alstras av bergmaterial som inledningsvis vid lastning slår i lastrummets botten(...) har Trafikverket utrett möjligheten att vid lossning av fartyg eller pråm lämnas berg kvar på en del av botten i lastrummet. Vid lastning av fartyg eller pråm påbörjas lastningen på den kvarlämnade högen. På detta sätt undviks att berget faller direkt mot stålplåten i lastrummets botten. Denna åtgärd dämpar de högsta ljudnivåerna till ekonomiskt försvarsbar kostnad.

Trafikverket är berett att åta sig denna åtgärd i bullerdämpande syfte.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande den 18 mars 2014

Miljö- och hälsoskyddsnämnden instämde i sitt yttrande från den 18 mars 2014 i Trafikverkets bedömning att en kostnad på 10-20 miljoner kronor för att klä in fartygen invändigt i syfte att minska bullret från lastningen inte står i proportion till ljuddämpningen på ca 1 dBA som därigenom kan uppnås.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till att Trafikverket nu identifierat och åtagit sig ytterligare en åtgärd i bullerdämpande syfte.

Förvaltningen vidhåller även nämndens tidigare ståndpunkt att kostnaden för invändig inklädnad av fartyg inte står i proportion till den ljuddämpning som kan erhållas med åtgärden.

3.1.3.2 Sekundärkrossning (sid. 8)

Trafikverket: Trafikverket finner alltså att sekundärkrossning av samtliga massor inte är miljömässigt motiverad eller ekonomiskt rimlig som en åtgärd för att minska bullernivån vid lastning av fartyg.

En krossanläggning kräver relativt stor yta, bra ventilation, omlastningsutrustning, dammhanteringsutrustning samt elförsörjning. Ett andra krossteg, sekundärkrossning, fördubblar dessa behov. Därtill krävs utrymmen för bergupplag förenade med hanteringen mellan primär- och sekundärkrossningen.

Den bedömda bullerreduceringen vid lastning av fartyg bedöms inte uppvägas av de ökade kostnader för anläggning och drift av den utökade anläggningen som krävs för hantering av berget som inte ska hanteras vidare inom entreprenaden.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande den 18 mars 2014

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har yrkat att Trafikverket ska komplettera sin redovisning så att det framgår hur de momentana ljudnivåerna från lastning av bergmassor på fartyg skulle påverkas om bergmaterialet skulle krossas till mindre fraktioner med hjälp av en sekundär kross inom hamnområdena. Åtgärden omfattas inte av Trafikverkets åtagande men nämns som en tekniskt möjlig åtgärd i Trafikverkets *PM Bullerskyddsåtgärder hamnar*.

Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen har förståelse för de argument som Trafikverket nu anför om att det t.ex. kan vara praktiskt svårt att tillskapa större utrymmen för en sekundärkrossning vid de tre tillfälliga hamnarna.

Förvaltningen anser därför att Trafikverket behöver förtydliga i samband med huvudförhandlingen dels om sekundärkrossning är praktisk genomförbar för *någon* av de tillfälliga hamnarna, dels hur stor ljuddämpning av de momentana ljuden som kan erhållas vid lastning på fartyg om bergmassorna krossas till mindre fraktioner i ett andra krossteg. Mot bakgrund av ovanstående vidhåller förvaltningen nämndens tidigare yrkande (MHN 2014-03-18 p. 24, bilaga 2) gällande denna fråga. Vad gäller frågan om merkostnader för ett andra krossteg noterar förvaltningen att Trafikverket angett i sitt tidigare ingivna *PM Bullerskyddsåtgärder hamnar* att om bergmassor kan säljas vidare så behöver den extra krossningen inte utgöra någon extra kostnad för projektet.

Förvaltningens synpunkter gällande villkor om buller från hamnens bygg och rivningsskede

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i sitt senaste yttrande i hamnmålen (MHN 2014-03-18, bilaga 2) yrkat att Trafikverkets villkorsförslag för buller från hamnarnas bygg- respektive rivningsskede ska ändras så att det framgår att den normala arbetstiden för *bullrande byggarbeten* (d.v.s. även bullrande arbeten som innehåller Naturvårdsverkets riktvärden) i huvudsak bör förläggas till helgfri måndag – fredag kl. 07-19. I *samråd med tillsynsmyndigheten* ska bullrande arbeten även få utföras på annan tid.

Trafikverket har avstått från att specifikt bemöta nämndens senaste yttrande i hamnmålen. Då inget nytt därmed framförts gällande nämndens förslag till justeringar av Trafikverkets villkorsförslag vidhåller förvaltningen i huvudsak nämndens tidigare yrkande från den 18 mars 2014 vad gäller lydelsen av villkor nr. 2.2.2. Grunderna för nämndens yrkande om ändring av Trafikverkets villkorsförslag gällande buller från hamnens bygg och rivningsskede kan läsas på sid. 8-10 i nämndens yttrande den 18 mars 2014 (bilaga 2 i föreliggande yttrande).

Förvaltningen föreslår dock nu ytterligare ett par justeringar av villkorets lydelse som syftar till att göra villkoret dels tydligare vad gäller de åtgärder som ska vidtas för att begränsa bullerstörningar innan närboende erbjuds tillfällig vistelse, dels mer flexibelt i det fall ett erbjudande om tillfälligt boende av olika skäl inte hinner gå ut tre veckor innan bullrande arbeten påbörjas. (Överstruken text markerar text som bör utgå och fetmarkerad text förslag på tillkommande text.):

Luftburet buller under bygg- och rivningsskedet ska begränsas så att personer som bor i anslutning till anläggningen inte, annat än tillfälligt, ska utsättas för högre värden avseende buller än vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser (NFS 2004:15). Värdena gäller inte heller för boende som erhållit skriftligt erbjudande från Trafikverket om tillfälligt boende alternativt tillfällig vistelse. ~~och andra skyddsåtgärder inte kan anses tekniskt möjliga eller ekonomiskt rimliga. Trafikverket ska även i övrigt följa de allmänna råd som anges i föreskriften.~~

Begränsningen av luftburet buller under bygg- och rivningsskedet ska ske genom åtgärder vid källan eller genom andra skyddsåtgärder som inte kan anses tekniskt eller ekonomisk orimliga.

Arbeten som kan medföra störningar för boende på grund av luftburet buller ska i huvudsak utföras kl. 07 – 19 helgfri måndag – fredag. I samråd med tillsynsmyndigheten får sådana arbeten även utföras på annan tid.

*Om Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från byggplatser riskerar att överskridas under fem dagar i följd eller mer än fem dagar under en tiodagarsperiod ska boende som riskerar att beröras av sådant överskridande erbjudas möjlighet till tillfälligt boende alternativt tillfällig vistelse. Erbjudandet ska skickas till berörda i god tid innan arbetet påbörjas, dock ~~senast~~ **i möjligaste mån** tre veckor innan.*

Trafikverket har under hand anfört att de anser att formuleringen *arbeten som kan medföra störningar för boende* (första meningen i villkorets tredje stycke) ger ett för otydligt formulerat villkor för att det enkelt ska kunna tillämpas av verkets entreprenörer. Förvaltningen föreslår därför att begreppet definieras på motsvarande sätt som Trafikverket och miljöförvaltningen varit överens om i målet om Citybanan vad gäller definitionen av bulleralstrande byggarbeten, nämligen:

Byggarbeten som riskerar att alstra ljudnivåer som är högre än bakgrundsnivån vid den tidpunkt på dygnet då arbetena ska utföras och/eller har en karaktär som på ett utmärkande eller återkommande sätt urskiljer sig från bakgrundsljudet på platsen.

SLUT

- Bilaga 1** Trafikverkets yttrande (30 juni 2014). Bilagor som hör till Trafikverkets yttrande kan läsas på Trafikverkets hemsida:
<http://www.trafikverket.se/Privat/Projekt/Stockholm/Forbifart-stockholm/Dokument/Provningar/>
- Bilaga 2** Miljö och hälsoskyddsnämnden yttrande till mark- och miljödomstolen (MHN 2014-03-18, p. 24) exkl. bilagor.
- Bilaga 3** Miljö- och hälsoskyddsnämndens yttrande till mark. Och miljödomstolen (27 augusti 2014) gällande Trafikverkets ansökan om tillstånd till grundvattenbortledning vid byggande och drift av Förbifart Stockholm.